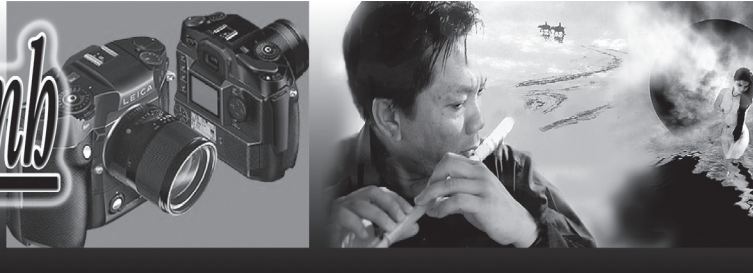

Trang Nhiếp ảnh

Phụ trách: Nguyễn Đạo Huân

Những ngày giáp Tết năm con Mèo, tôi được tin sẽ có cuộc triển lãm Nhiếp Ảnh của nhiếp ảnh gia Lưu Thanh Vương (LTV) tại hội trường Viet Herald Daily News đồng thời ra mắt sách ảnh của ông: My Homelands.

Vào một buổi chiều mưa lạnh (21-12) ông đến thăm tôi trao tôi cuốn My Homelands và thiệp mời, tôi thực sự cảm động và ngạc nhiên trước tập sách ảnh khá đồ sộ của ông. Tôi xem qua rồi trao đổi với ông:

-Thành thật cảm ơn anh, việc làm của anh rất đáng ca ngợi và cần cho mọi người biết, tôi sẽ cố gắng góp với anh một phần nhỏ trong công việc này. Trước hết anh có thể nói sơ con đường vào nhiếp ảnh của anh.

Tôi gia nhập làng ảnh qua Hội APA (Hội Ảnh Nghệ Thuật) từ năm 1983 với tư cách một hội viên sinh hoạt. Tôi thấy nhiếp ảnh là một phần không thể thiếu trong cuộc sống của mình, do đó tôi "đầu tư" khá đậm vào sinh hoạt này. Tôi thường xuyên tham dự những chuyến săn ảnh xa gần do hội tổ chức hoặc của bất cứ nhóm nào.

-Anh có thường dự các cuộc thi ảnh quốc tế?

Có, và kết quả cũng khích lệ thúc đẩy tôi mạnh dạn hơn trong sinh hoạt này.

-Anh khởi sự công trình này từ năm nào, với anh công việc khó nhất trong quá trình thực hiện cuốn sách?

Thưa anh, tôi bắt đầu thai nghén cho tác phẩm này từ 1994. Khó khăn thì nhiều, nhưng lòng đam mê của tôi cộng với sự thúc đẩy của hiền thê, tôi đã vượt qua nhiều chướng đường tưởng không qua nổi. Trước hết là hình ảnh của My Homelands, hình ảnh Quê Hương thì phải cả hai bên bờ đại dương chứ không chỉ riêng một phía. Anh ở Mỹ tương đối nhiều, ảnh quê nhà thì muốn vẽ, vì do công ăn việc làm, thời gian không cho phép, đi xa lâu ngày nay thứ gì cũng lạ, lạ cả đường đi nẻo về nên không sao có được những hình ảnh mình mong muốn. Một cái khó nữa là việc in ấn, anh chắc kinh nghiệm nhiều trong việc này. Một cuốn sách ảnh không thể in như một cuốn tiểu thuyết. Tôi lại muốn cuốn sách có dáng dấp một đứa con tinh thần sinh tại nơi đây, nghĩa là đứa con thực sự đi vào "dòng chính". Nên, khi đủ ảnh (khoảng 200) cho sách, tôi phải qua tận Hong Kong ăn chức nằm chờ suốt hai tuần lễ lo việc in ấn.

Sand Dunes, Death Valley National Park, California.

Lưu Thanh Vương và sách ảnh My Homelands

Nhiếp ảnh gia Lưu Thanh Vương.

-Tôi hiểu, đó cũng là ước mơ của nhiều người làm nghệ thuật, vào được dòng chính mới có thể bay xa. Anh mất bao nhiêu chuyến đi để có bấy nhiêu ảnh?

Ước chừng 400 chuyến đi, xa và gần.

-Như vậy trung bình 2 chuyến mới được 1 ảnh, thế thì căng thật. Tâm tư anh gửi gắm trong tác phẩm của mình là gì?

Với khả năng hạn hẹp của mình, tôi muốn ghi lại những nét đẹp của quê hương thứ hai, gọi là chút quà đền ơn xứ sở đã cứu mạng mình bao năm nay. Và để gửi lại lớp người đi sau, cái nhìn của mình về quê hương mới này.

-Còn quê hương Việt Nam?

Như đã thưa với anh, so với ảnh chụp ở Mỹ, ảnh VN không nhiều, nhưng cũng nói được phần nào tấm lòng của mình đối với nơi chôn nhau cắt rốn. Những hình ảnh sinh hoạt ở phố cổ Hội An hay làng chài Phan Thiết, sông nước miền Tây, hình ảnh người sắc tộc Tây Nguyên hay thắng cảnh Hạ Long... chỉ là đôi nét văn hóa nơi quê nhà.

Thấy tạm đủ, tôi tiễn "anh về dưới mưa". Trở vào, lần từng trang ảnh trong My Homelands (Quê Hương Tôi) phải nói đây là tập sách hiếm có đối với người Việt hải ngoại. Thực ra cũng đã có một vài cuốn loại này, song vóc dáng khiêm nhường chứ không bề thế như My Homelands. Nếu không có mấy chữ Lưu Thanh Vương, người xem có thể nghĩ đây là sách của một người Mỹ nào đó.

Ngay hình bìa, từ góc nhìn đến sắc độ màu, rõ là cái nhìn của một ông "Tây": Đơn giản, mạnh, màu dòn dập đến cuối chân mây cuộn cuộn, thu hút người xem cách mãnh liệt. Tôi tin một người Việt nguyên chất khó nhìn được như vậy và sẽ không dùng ảnh này tiêu biểu cho cuốn sách của mình.

Vào trong, gần 200 trang với 182 ảnh, gồm hai phần chính: Ảnh tại Hoa Kỳ và ảnh ở VN. Ảnh Hoa Kỳ chiếm phần lớn (147) gồm các thể loại: Landscape (111), Nature (36). Ảnh VN có 35. Hầu hết là ảnh màu, ảnh trắng đen chỉ một vài. Nói về ảnh landscape, những ai từng cầm máy sáng tác cũng đều biết: Landscape phải chuẩn từ tiền cảnh, trung cảnh, hậu cảnh, nghĩa là phải rõ nét chính xác. Tuy nhiên dưới mắt nghệ thuật của mỗi người, tác phẩm không hề giống nhau.

Nhiếp ảnh gia LTV ngoài những tác phẩm chuẩn, ông còn những sáng tác đầy cá tính. Tôi thích thú khi xem tác phẩm: Monument Valley trang 12, tượng đài, đền miếu thành quách... là của quá khứ, của lịch sử, công trình của trăm năm, ít ai còn nhớ, tất lẽ loi lạc lũng, nhưng ở đây tác phẩm Monument của LTV lại vững chắc ấm áp nhờ tác giả lợi dụng vòm cây (Juniper) làm tiền cảnh đóng khung chủ đề, điểm muốn nhấn mạnh. Chủ đề tuy nằm ngay tâm điểm của ảnh mà không hề chõi, nghĩa là không phạm luật bố cục, trái lại còn bắt mắt hơn. Tác phẩm Teardrop Arch trang kế bên, dẫn người xem trong nháy mắt vụt tụt về miền xa một cách bất ngờ. Tác phẩm Cathedral Rock trang 50 là một ảnh phong cảnh khá lạ. Bầu trời tím, dải mây ngang làm nền cho chủ đề Cathedral Rock màu đỏ sậm, đến rừng cây mịn lá, dòng nước lung linh bóng "giáo đường" nhẹ nhẹ, và tiền cảnh là bãi đá cuội sáng rực. Cảnh vật từ chân đứng của người chụp tới tận chân trời tím đều rõ nét. Bãi đá cuội là đề của tác phẩm, trên đó lần lượt các yếu tố nội dung được sắp xếp từ gần đến xa, sắc độ màu, mạnh yếu từng phần không gian hài hòa hợp lý, không lẫn át nhau, mục đích tối hậu là làm nổi bật Cathedral. Tôi liên tưởng giây phút bấm máy của tác giả: Giây phút giao hòa

Mono Lake, California.

giữa cảm xúc và phản xạ chuyên môn, giây phút trực ngộ của người cầm máy trước cảnh đất trời bao la. Ở đây không có chuyện tính toán dò dẫm, chọn lựa.

Thấy hay không thấy chỉ có thế. Tình quê hương chính là giây phút này. Với tác phẩm The Wave trang 57, cảnh núi đá mà cuộn cuộn như nham thạch tuôn trào từ miệng núi lửa, ảnh tương phản hai phần rõ rệt, chỉ phần chính của tác phẩm được lộ sáng, kỳ dư đều chìm trong vùng khuất. Đây là ưu điểm thấy rõ trong hầu hết tác phẩm phong cảnh của LTV. Qua phần Nature, độc giả sẽ bắt gặp những bất ngờ độc đáo thú vị. Chụp ảnh đời sống của chim thì xưa nay không thiếu, nhiều nhà nhiếp ảnh Đông Tây đã đi trước LTV hàng bao thập niên. Nhưng, hình ảnh chim trời qua ống kính của NAG họ Lưu nó đàn trải từ thoải mái thành trời đến những giây phút cô đọng căng thẳng gay cấn, từ bầy đàn đến cặp đôi tình tự. Chúng ta thường nghĩ cầm thú sống đời lộn xộn hỗn mang nhưng

hương thứ hai, bây giờ theo tác giả chúng ta về thăm quê cũ.

Hình ảnh ở VN thì chắc không ai còn lạ, thậm chí ngày nay tiếng "Quê Hương" tràn đầy từ gói mứt chai tương đến CD đĩa nhạc, đến hội nọ đoàn kia, từ sân khấu đến đời thường nơi nào cũng gặp quê hương... Có thể nói người Việt hải ngoại quá no với quê hương. Nhưng để có những hình ảnh đích thực về quê hương thì mỗi người nghĩ một cách và phải chính mình tự đi tìm. Đây là vấn đề không đơn giản, điều nhiếp ảnh gia Lưu Thanh Vương đã bày tỏ ở trên.

Dù khó khăn nhưng đã một phần đời sống nơi chôn nhau cắt rốn nên tác giả không thể thiếu hình ảnh đất mẹ trong tác phẩm đầu tay của mình. Ông đã về phố cổ Hội An ghi hình ảnh thuyền bè, bến chợ trên sông Hoài, sinh hoạt làng gốm cổ truyền, nghề làm lồng đèn... Hay về miền Tây ngồi thuyền vào sông rạch để có ảnh chiếc xuồng đưa khách qua rừng dừa nước, màu sắc tươi vui hiền hòa hoặc cảnh trí hùng vĩ trên

Death Valley National Park, California.

2 tác phẩm trang 128, 129, loài hạc và ngỗng trời di chuyển theo đội hình chữ V chữ nhất, ai bảo loài chim không có tổ chức. Đây là hình ảnh đẹp của một xã hội có văn hóa. Chim thiên di theo mùa, Đông hay Hạ, và khi đến nơi đất lành thì cung cúc từ đời sống tình tự bên nhau (132). Cũng có lúc đùa giỡn bằng những điệu luân vũ trên không, hoặc xung đột theo kiểu "Long tranh hổ đấu" (trang 143, 144, 145). Tác giả phải dày công rình rập đợi chờ mới bắt gặp những hình ảnh sinh động này. Tác phẩm Common Terns (trang 143), theo tôi là tác phẩm có động tiêu biểu và đẹp nhất trong loạt ảnh Nature của tác giả. Ngoài giây phút bấm máy đúng lúc, nhà nhiếp ảnh còn phải tìm cho được vị trí một góc nhìn "đặc địa" để hình ảnh ghi đúng thể tranh hùng của đôi chim: Một bên to lớn xoạc cánh muốn ôm trùm đối phương trong lúc bên kia nhỏ bé nhưng ở thế thượng phong dăm bổ xuống hả mở tấn công như một cú đá ngược của võ sĩ (Cung Lê), nhỏ con chưa phải thất lợi. Sống ở đời thế lực là cần nhưng phải có trí mới thành công. Tôi rất thích thú với tác phẩm này. Điểm qua một số tác phẩm tiêu biểu nơi quê

vinh Hạ Long... cảnh khốn khó của đồng bào Tây Nguyên... Chỉ một vài nét chấm phá đơn sơ cũng cho thấy tấm lòng của người nghệ sĩ như thế nào khi phải sống xa quê hương. Nói đến Quê Hương là nói đến hoài niệm, một nơi mà mình không có tí hồi ức nào thì làm sao có tình quê hương.

Độc giả của thế hệ 1 có thể không mấy cảm xúc khi xem những ảnh ở Hoa Kỳ, song đối với thế hệ thứ 2, chắc chắn có nhiều hứng thú. Trái lại, thế hệ thứ 2 sẽ không thấy lỗi cuốn bởi những hình ảnh về "cây da, bến nước con đò..." My Homelands hay Quê Hương tôi là một tấm lòng, "Sống ở đời cần có một tấm lòng", lời nhạc sĩ Trịnh Công Sơn, có một tấm lòng là tốt rồi, nặng nề ít nhiều là chuyện phụ. Ngoài chuyện tình cảm quê hương, như tác giả đã cho biết, My Homelands là bước đầu con đường nghệ thuật nhiếp ảnh của mình. Tác giả ước mong cuốn sách được tiếp cận với nhiều giới độc giả. Người viết cũng mong ông được toại nguyện về công việc của mình trong ngày triển lãm và cả trong tương lai.

*Trần Công Nhung